

Jesus' offer en onze offers

Preek over Efeziërs 5:1, 2

Te lezen: Efeziërs 4:20 - 5:2

Het gaat vanmorgen over offeren. Dan bedoel ik niet de collecte die net gehouden is. Dan heb ik het over wat in Efeziërs 5: 2 staat:

‘Ga de weg van de liefde, zoals Christus, die ons heeft liefgehad en zich voor ons gegeven heeft als offer’.

Christus die zich heeft gegeven als offer.... Offer: dat is een moeilijk en zwaar woord. Het valt vaak, in deze tijd van voorbereiding op Goede Vrijdag en Pasen.

Offer: een moeilijk woord en een moeilijk beeld. Christus hangend aan het kruis. Dat is het offer ten voeten uit. Van top tot teen. Van de uitgestrekte linkerhand tot de uitgestrekte rechterhand.

Helemaal offer.

Kunt u er naar kijken? Wanneer op het tv-journaal verslag gedaan wordt van bijv. terreuraanslagen in Irak of Afghanistan wordt de kijker gewaarschuwd: ‘De volgende beelden kunnen schokkend zijn’.

Kijken naar het beeld van Christus' offer.... Als ik er plotseling mee geconfronteerd word - bijv. bij het openslaan van een boek dat zo'n afbeelding bevat - heb ik de neiging mijn hoofd af te wenden. Ik weet dat het iets van struisvogelpolitiek heeft. Wegkijken van Christus die zichzelf als offer geeft, is wegkijken van mijzelf.

Hij deed het voor mij. Het gaat om mij. Ik moet het daarom wel willen zien, wel willen weten. Maar ik moet er eerst over nadenken en mijzelf toespreken - en dat deed ik net - om er weer naar te kunnen kijken.

Het offer in zijn meest radicale vorm: dat is Jezus stervend aan het kruis. Als je met dat beeld begint, kun je op het woord ‘offer’ afknappen. Het is onmenselijk. Je keert je af. Zeker als we het offer ook nog aanbevolen krijgen voor onze eigen levenspraktijk: ‘Ga de weg.... zoals Christus die zich gegeven heeft als offer’. Als ook wij onszelf zo moeten offeren....

Als je wilt begrijpen wat offeren betekent, moet je niet beginnen met het beeld van Christus aan het kruis. Dat is de uiterste vorm van offer. Dat is niet om mee te beginnen, maar om mee te eindigen.

Om mee te beginnen. Zonder offer is er geen leven.

Geen leven zonder geven. Dat mag je heel letterlijk nemen. Een kinderwens hebben houdt de keus voor een offer in. Een man en een vrouw leveren in wanneer ze er voor gaan om een kind te krijgen. Het kan voor de vrouw beginnen met ongemakken van de zwangerschap, die beperkingen oplegt. Als de baby geboren is en 's nachts veel huult, is het nachtrust offeren. Met kleine kinderen kun je in de vakantie niet meer gaan en staan waar je zou willen. En dan praten we nog niet over de puberteit en wat dat allemaal van ouders vraagt. En daarna als kinderen gaan studeren wat veel geld kost. Het houdt gewoon niet meer op.

Wie eenmaal kinderen heeft, leeft nooit meer gewoon z'n eigen leventje. Je blijft geven, rekening houden met, investeren in, denken aan.

Dat is geen drama. Dat kan prachtig wezen. Je doet het met plezier. Want het is het leven.

Daarmee hebben we het offer in z'n meest primaire betekenis van het woord te pakken. Zonder offer geen kinderen. Zonder offer geen nieuw leven. Leven begint met ouders die willen geven en kinderen die kunnen ontvangen.

Zonder offer geen leven. Zonder offer ook geen relatie, geen gemeenschap.

Geen gemeenschap zonder geschenken. Wie niet geeft wordt een eenzaam mens. We weten allemaal hoe belangrijk het geven van geschenken is in relaties. Een bos bloemen voor de gastvrouw, als je bij vrienden bent uitgenodigd op de maaltijd. Een cadeau voor je geliefde. Een cadeau van je kleinkind op je verjaardag: 'Heb ik zelf voor jou gemaakt!' Een tekening van een vierjarige, die veel mooier is dan iets dat uit de winkel komt. Want hij heeft het zelf gemaakt.

Daarin raak je het hart van cadeaus, van geschenken, van het offer: je geeft iets van jezelf.

In de tijd van het Oude Testament werden er in de tempel allerlei soorten offers gebracht. Christenen denken meteen aan de offers die gebracht werden voor de verzoening van zonden. Maar er waren meer soorten van offers. Gelovigen brachten offers om God te danken en te eren. Er waren ook offers die de gemeenschap onderhielden tussen gelovigen met God en met elkaar.

Een gelovige offerde een dier. Een deel van het offer werd op het altaar aan God gegeven. Een ander deel kwam op tafel en werd gegeten door de offeraar en zijn familie. Het offer als gemeenschapsmaal.

Zo vierden Joden de Pesachmaaltijd. Zo vierde Jezus Pesach vlak voor zijn lijden en sterven met zijn discipelen; het 'laatste avondmaal' zoals wij het noemen.

Verkijk je niet op de geijkte beelden die we van het offer hebben. Wend je blik niet blijvend af van het beeld van de gekruisigde Christus. Jezus geeft zichzelf als geschenk in de relatie die Hij met jou en mij heeft. Hij geeft zichzelf cadeau: kijk eens hoeveel je Mij waard bent. Durf dat te zien.

Zonder offer geen leven. Zonder offer geen gemeenschap.

De tekst voor deze preek vat dit samen en omschrijft het offer als 'de weg van de liefde':

'ga de weg van de liefde, zoals Christus, die ons heeft liefgehad en zich voor ons gegeven heeft als een offer'.

Liefde is leven. Liefde is gemeenschap. Liefde is offer.

En omgekeerd is offer liefde.

Liefde is ook vrijheid. Daarom is iemand die een offer brengt zelf geen slachtoffer. Als een mens een slachtoffer is, is hem dat overkomen. Daar heeft hij zelf niet voor gekozen, integendeel. Denk aan de slachtoffers van seksueel misbruik. Of aan de slachtoffers van terreurdaden. Of aan de slachtoffers van machtsverhoudingen in families of in het bedrijf waar ze werken. Of aan de slachtoffers van tradities,

gewoonten en gebruiken: 'Zo zijn onze manieren. Dus als je er bij wilt horen moet je wel dit of dat offer brengen'.

Jezus aan het kruis is geen slachtoffer. Niet van de soldaten die Hem er aan sloegen. Niet van de opgehitste massa die riep: 'Kruisig Hem, kruisig Hem'.

Niet van Pilatus, die zijn positie wilde behouden. Niet van de hogepriester Kajafas.

Het kruis overkwam Hem niet. Hij koos voor de confrontaties met de geestelijke machthebbers van zijn tijd die Hem tenslotte aan het kruis zouden brengen. Hij koos voor het offer. Die keuze werd gemaakt in de vrijheid van de liefde.

Offer is liefde. Een offer wordt in vrijheid gegeven. Een heel bijzondere positie nemen op dit punt christenen in die omwille van hun geloof worden vervolgd, in concentratiekampen worden opgesloten. Zij zijn enerzijds slachtoffer, slachtoffer van het politieke en ideologische systeem van het land waarin zij leven.

Maar het is heel bijzonder dat velen van hen hun slachtofferschap weten om te zetten in een vrijwillig offer, in liefde gebracht. Zij aanvaardden hun vervolging, hun internering als een offer, waarin zij in de voetsporen van Jezus hun eigen kruis opnemen. In deze vrijheid kunnen ze zelfs bidden voor hun vervolgers.

We hebben een heleboel ontdekt over het offer. Om een goed en nuancerend licht te laten vallen op dat beeld van de gekruisigde Jezus. Jezus' offer heeft zoveel aspecten: dat van het leven, van gemeenschap, van vrijheid, van liefde. Maar het blijft moeilijk om naar te kijken. Dan komt er zoveel bij je binnen dat in je omwoelt, je onrustig maakt. Je voelt de neiging om je ogen te sluiten of de andere kant op te kijken. Laten we nog eens kijken.

Jezus' offer is het geven in zijn uiterste, meest radicale vorm.

Ook van Jezus' offer kan gezegd worden: 'geen leven zonder geven'. Maar dan tot in zijn uiterste betekenis. Hij gaf om ons leven te geven. En het kostte Hem zijn eigen leven. Dat is het offer in zijn uiterste vorm.

Ook van Jezus' offer kan gezegd worden: 'geen gemeenschap zonder geschenken'. Maar dan tot in zijn uiterste betekenis. Met zijn geschenk gaat Jezus dwars door de volstrekte eenzaamheid heen. Daar waar ook uw en mijn eenzaamheid ergens liggen. Hij roept het uit: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?!'

Alleen dwars door het volkomen weggeven van zichzelf in die volstrekte eenzaamheid, kon het tot echte gemeenschap komen tussen ons en God, tussen ons onderling.

Jezus' offer is een vrije keus van Hemzelf. Maar je ziet Hem hangen, in de uiterste vorm van onvrijheid: vastgenageld aan een kruis. Zijn offer was de vrije keus tot vrijmaking van ons van alles wat ons vastspijkt aan wat het echte leven bederft en verlamt. Hij laat zich er zelf aan vastspijkeren om de spijkers er bij ons uit te trekken.

Wat doet het u, als u zo kijkt naar Jezus die zichzelf volkomen, tot in uiterste radicaliteit weggeeft? Misschien is het goed om nu even stil te zijn. Stil zijn en kijken. Wat doe je met wat bij je binnen is gekomen? Met wat door je heen is gegaan?

Zo'n uiterste gave kan niet blijven liggen. Die moet opgepakt worden. Daar moet je wat mee doen. Zoiets begint met een 'Dank u wel'. Daarna gaat het verder. Maar zonder 'Dank u wel' wordt dat niets. Het gaat verder:

'ga de weg van de liefde, zoals Christus, die ons heeft liefgehad en zich voor ons gegeven heeft als een offer'.

De weg van de liefde. Dat was voor Jezus de *Via Dolorosa*, de lijdensweg dwars door Jeruzalem, van het paleis van Pilatus naar Golgotha. Wie van u weleens een Israëlsreis heeft gemaakt, heeft die weg misschien wel gelopen.

De weg van de liefde. De weg van Jezus' liefde. Een weg heeft een begin en een eind. Jezus ging die weg tot aan het absolute eind. Maar hoever moet jij, moet ik die weg gaan? Tot hoever worden we opgeroepen te geven? En waar houdt ons geven op?

We zijn Jezus niet! En dat is een terechte opmerking: We zijn Jezus niet!

Hoe ver gaan we op de weg van het offer, de weg van de liefde?

Hoe ver gaat u achter Jezus aan? In het conflict met een collega op het werk? In wat uw man, uw kinderen als vanzelfsprekend van u vragen? In het verschil van mening in de gemeente? Waarschijnlijk schieten er nog een heleboel vragen meer door uw hoofd. Zo is het leven!

Hoe ver gaan we op de weg van de liefde, die ook de weg van het offer is?

Er bestaat geen standaard antwoord op die vraag. Dat antwoord wordt u door Gods Geest gegeven, als u de vraag eerlijk en nuchter, en in oprechte openheid om het antwoord te horen, hebt gesteld. Dat antwoord zal van geval tot geval kunnen verschillen. Daar kan ik zo vanaf de kansel weinig over zeggen. Dat moet God zelf doen.

U kunt iemand die u vertrouwt en hoog schat in vertrouwen nemen en om raad en gebed vragen. Zo antwoordt God ook!

Hoe ver gaan we op de weg van de liefde, die ook de weg van het offer is? Wat bewerkt het beeld van de gekruisigde Jezus in ons aan geloofsreactie?

Een mooi voorbeeld van hoe dit werkt vind ik altijd in die geschiedenis uit Mattheüs 26 over de zalving van Jezus.

Een paar dagen vóór Goede Vrijdag is Jezus te gast aan een maaltijd. Plotseling komt een vrouw de kamer binnen. Ze heeft een kruikje met heel dure zalfolie bij zich. Van het bedrag dat die olie waard was kon een mens een hele tijd goed leven. Die olie was haar rijkdom. Ze zat om zo te zeggen zelf in dat kruikje. Ze loopt op Jezus toe, breekt de hals van het kruikje en giet de inhoud over Jezus uit. Ze zalft daarmee Jezus' voeten. De tafelenoten hebben veel kritiek op de daad van die vrouw.

'Het geld dat die zalfolie heeft gekost had beter aan de armen gegeven kunnen worden'.

Maar Jezus verdedigt haar:

'Door die olie over mij uit te gieten heeft ze mijn lichaam voorbereid op het graf' (Matth. 26:10).

Vóór Goede Vrijdag had die vrouw om zo te zeggen al het beeld van Jezus aan het kruis gezien. Ze was zich bewust van het uiterste offer dat Jezus ging brengen, ook

voor haar. Dat beeld moet zich gevormd hebben in eerdere ontmoetingen die ze met Jezus had en waarin Jezus haar toekomst had gegeven.

Op het uiterste geschenk van Jezus reageert ze met haar geschenk. Haar 'alles wat ik heb' was een gelovige reactie op Jezus 'alles wat Ik heb'.

Dit voorbeeld is geen gebod. Maar het kan helpen om in de vrijheid van de liefde een antwoord te vinden op die vraag: 'Hoe ver ga ik op de weg van Jezus' liefde, die ook de weg van het offer is?

Naar het beeld van Jezus' offer is het moeilijk lang kijken. Het is voor mensen te ver weg van het offer.

Naar het beeld van de vrouw die Jezus zalft kun je om zo te zeggen met genoeg blijven kijken. Het is menselijk geven op z'n best. Het is een beeld van de weg van het offer in de zone - in de staties om het katholiek te zeggen - waarin gelovige mensen de weg kunnen gaan.

Amen.